

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

HOÀNG THANH HẠNH

**HOÀN THIỆN HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ Ở
TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2017

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

HOÀNG THANH HẠNH

**HOÀN THIỆN HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ Ở
TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM**

CHUYÊN NGÀNH: KẾ TOÁN

MÃ SỐ: 62.34.03.01

LUẬN ÁN TIẾN SỸ KINH TẾ

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC

1. PGS. TS. Thịnh Văn Vinh

2. TS. Lê Đình Thăng

HÀ NỘI - 2017

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan bản luận án “*Hoàn thiện hệ thống kiểm soát nội bộ ở Tổng công ty Bưu Điện Việt Nam*” là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, tư liệu sử dụng trong luận án là trung thực và có nguồn gốc, có xuất xứ rõ ràng và được ghi trong tài liệu tham khảo.

NGHIÊN CỨU SINH

HOÀNG THANH HẠNH

LỜI CẢM ƠN

Nghiên cứu sinh xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc tới PGS.TS. Thịnh Văn Vinh và TS. Lê Đình Thăng – giáo viên hướng dẫn khoa học, đã nhiệt tình hướng dẫn để nghiên cứu sinh có thể hoàn thành luận án này.

Nghiên cứu sinh trân trọng cảm ơn những ý kiến đóng góp chân thành và quý báu của các nhà khoa học, sự hỗ trợ nhiệt tình của các nhà quản lý tại các doanh nghiệp trong Tổng công ty Bưu điện Việt Nam trong quá trình thu thập tài liệu khi thực hiện luận án. Nghiên cứu sinh chân thành cảm ơn Ban giám đốc Học viện Tài chính, các đồng nghiệp trong Khoa kế toán đã tạo mọi điều kiện về vật chất và tinh thần, giúp nghiên cứu sinh hoàn thành luận án.

Cuối cùng, nghiên cứu sinh xin bày tỏ lời cảm ơn tới gia đình và bạn bè đã động viên, giúp đỡ nghiên cứu sinh trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận án này.

NGHIÊN CỨU SINH

HOÀNG THANH HẠNH

DANH MỤC CÁC KÝ HIỆU VIẾT TẮT

Ký hiệu	Giải thích từ ngữ
AICPA	Hiệp hội kiểm toán viên công chứng Hoa Kỳ
BGD	Ban giám đốc
BKS	Ban kiểm soát
COSO	Hiệp hội các tổ chức tài trợ
HDQT	Hội đồng quản trị
HĐTV	Hội đồng thành viên
IFAC	Liên đoàn Quốc tế
KSV	Kiểm soát viên
KSNB	Kiểm soát nội bộ
KTNB	Kiểm toán nội bộ
NCC	Nhà cung cấp
NCS	Nghiên cứu sinh
NDD	Người đại diện
TGD	Tổng giám đốc
TNHH	Trách nhiệm hữu hạn
TSCĐ	Tài sản cố định
Tổng công ty	Tổng công ty Bưu Điện Việt Nam
TNHHMTV	Trách nhiệm hữu hạn một thành viên

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	I
LỜI CẢM ƠN	II
MỤC LỤC.....	IV
DANH MỤC SƠ ĐỒ	VII
DANH MỤC BẢNG BIỂU	VII
DANH MỤC PHỤ LỤC	VIII
MỞ ĐẦU.....	1
CHƯƠNG 1. LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ TRONG DOANH NGHIỆP.....	13
1.1. TỔNG QUAN VỀ HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ TRONG DOANH NGHIỆP	13
<i>1.1.1. Kiểm soát nội bộ trong doanh nghiệp.....</i>	<i>13</i>
<i>1.1.2. Hệ thống kiểm soát nội bộ trong doanh nghiệp.....</i>	<i>18</i>
1.2. CÁC YẾU TỐ CẤU THÀNH HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ TRONG DOANH NGHIỆP	21
<i>1.2.1. Môi trường kiểm soát.....</i>	<i>22</i>
<i>1.2.2. Hệ thống thông tin</i>	<i>25</i>
<i>1.2.3. Thủ tục kiểm soát.....</i>	<i>27</i>
<i>1.2.4. Mô hình đánh giá hệ thống kiểm soát nội bộ trong doanh nghiệp... </i>	<i>30</i>
1.3. NHỮNG ĐẶC TRƯNG CỦA HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ Ở CÁC DOANH NGHIỆP THEO MÔ HÌNH CÔNG TY MẸ - CÔNG TY CON	37
<i>1.3.1. Tổng quan về doanh nghiệp hoạt động theo mô hình công ty mẹ - công ty con tại Việt Nam.....</i>	<i>37</i>

1.3.2. <i>Đặc trưng của hệ thống kiểm soát nội bộ trong mô hình doanh nghiệp hoạt động theo mô hình công ty mẹ - công ty con</i>	43
KẾT LUẬN CHƯƠNG 1.....	51
CHƯƠNG 2. THỰC TRẠNG HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ Ở TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM	52
2.1. KHÁI QUÁT NHỮNG NÉT CƠ BẢN VỀ TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM.....	52
2.1.1. <i>Quá trình hình thành và phát triển của Tổng công ty Bưu điện Việt Nam</i>	52
2.1.2. <i>Đặc điểm của Tổng công ty Bưu điện Việt Nam với việc thiết kế và vận hành hệ thống kiểm soát nội bộ</i>	53
2.2. THỰC TRẠNG HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ Ở TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM.....	64
2.2.1. <i>Thực trạng môi trường kiểm soát tại Tổng công ty Bưu điện Việt Nam</i>	64
2.2.2. <i>Thực trạng hệ thống thông tin tại Tổng công ty Bưu điện Việt Nam</i> 80	
2.2.3. <i>Thực trạng thủ tục kiểm soát tại Tổng công ty Bưu điện Việt Nam</i> . 90	
2.3. ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ TẠI TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM	113
2.3.1. <i>Ưu điểm của hệ thống kiểm soát nội bộ ở Tổng công ty Bưu điện Việt Nam</i>	113
2.3.2. <i>Những hạn chế của hệ thống kiểm soát nội bộ ở Tổng công ty Bưu Điện Việt Nam</i>	117
2.3.3. <i>Nguyên nhân của những hạn chế và bài học kinh nghiệm rút ra từ thực trạng hệ thống kiểm soát nội bộ ở Tổng công ty Bưu điện Việt Nam</i> 127	
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2.....	131

CHƯƠNG 3. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ Ở TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM	132
3.1. ĐỊNH HƯỚNG VÀ MỤC TIÊU PHÁT TRIỂN CỦA TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM.....	132
3.1.1. Định hướng phát triển của Tổng công ty Bưu điện Việt Nam	132
3.1.2. Mục tiêu phát triển đến năm 2020	134
3.2. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN HỆ THỐNG KIỂM SOÁT NỘI BỘ Ở TỔNG CÔNG TY BƯU ĐIỆN VIỆT NAM	136
3.2.1. Quan điểm hoàn thiện Hệ thống kiểm soát nội bộ ở Tổng công ty Bưu điện Việt Nam.....	136
3.2.2. Giải pháp hoàn thiện môi trường kiểm soát	139
3.2.3. Giải pháp hoàn thiện hệ thống thông tin và truyền thông.....	158
3.2.4. Giải pháp hoàn thiện các thủ tục kiểm soát.....	164
3.3. ĐIỀU KIỆN THỰC HIỆN GIẢI PHÁP VÀ MỘT SỐ KIẾN NGHỊ.....	177
3.3.1. Điều kiện thực hiện giải pháp đối với Tổng công ty Bưu điện Việt Nam	177
3.3.2. Kiến nghị với Chính phủ và cơ quan chủ quản	181
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3.....	185
KẾT LUẬN	186
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	189
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH KHOA HỌC ĐÃ CÔNG BỐ CỦA TÁC GIẢ LIÊN QUAN ĐẾN LUẬN ÁN.....	195

DANH MỤC SƠ ĐỒ

Sơ đồ 1.1. Quy trình tự kiểm soát	35
Sơ đồ 2.1. Cơ cấu tổ chức của Tổng công ty Bưu Điện Việt Nam	68

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 1.1. Các cấp bậc và phân loại thủ tục kiểm soát.....	34
Bảng 1.2. Mô tả đặc tính của hệ thống kiểm soát nội bộ.....	36
Bảng 1.3. Chấm điểm và xếp hạng Hệ thống kiểm soát nội bộ.....	36
Bảng 2.1. Bảng kết quả điều tra về đặc thù quản lý.....	65
Bảng 2.2. Bảng kết quả điều tra về cơ cấu tổ chức.....	72
Bảng 2.3. Bảng kết quả điều tra về tổ chức bộ máy kiểm soát.....	77
Bảng 2.4. Bảng kết quả điều tra về hệ thống thông tin.....	81
Bảng 2.5. Kết quả điều tra về hệ thống thông tin kế toán.....	85
Bảng 2.6. Bảng kết quả điều tra về kiểm soát quá trình mua hàng và thanh toán	101
Bảng 2.7. Bảng kết quả điều tra về kiểm soát quá trình bán hàng và thu tiền .	104
Bảng 2.8. Bảng kết quả điều tra về kiểm soát hàng tồn kho:.....	107
Bảng 2.9. Bảng kết quả điều tra về kiểm soát tài sản cố định.....	109
Bảng 2.10. Bảng kết quả đánh giá một số hoạt động kinh doanh cơ bản theo Mô hình.....	112

DANH MỤC PHỤ LỤC

Phụ lục 1. Danh sách các đơn vị trực thuộc Tổng công ty Bưu điện Việt Nam.....	196
Phụ lục 2. Báo cáo nhanh chi phí tháng.....năm.....	197
Phụ lục 3. Chu trình kiểm kê và hạch toán hàng tồn kho.....	198
Phụ lục 4. Báo cáo hoạt động kinh doanh Quý.....Năm.....	199
Phụ lục 5: Trình tự ghi sổ kế toán theo hình thức Nhật Ký Chung tại các công ty thuộc Tổng Công ty Bưu Điện Việt Nam.....	200
Phụ lục 6: Trình tự ghi sổ kế toán theo hình thức Nhật Ký Chứng từ tại các công ty thuộc Tổng Công ty Bưu Điện Việt Nam.....	201
Phụ lục 7: Tổng hợp Phiếu khảo sát hệ thống KSNB dành cho các công ty trực thuộc Tổng công ty Bưu Điện Việt Nam.....	202
Phụ lục 8: Đánh giá chi tiết một số thủ tục kiểm soát tại Tổng công ty theo Mô hình.....	214